ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України
«Про внесення змін до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів»

1. Мета

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», (далі – проєкт постанови), розроблений з метою посилення державного контролю за обігом засобів та речовин у зв'язку з їх особливою небезпечністю для життя і здоров'я людей.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт постанови розроблений на виконання Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори».

Згідно із статтею 2 Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори з урахуванням доцільності їх використання у медичній практиці та залежно від ступеня їх небезпечності для здоров'я людини і застосовуваних заходів контролю за їх обігом включаються до відповідно пронумерованих списків таблиць Переліку.

Згідно з інформацією на офіційному вебсайті Управління ООН з наркотиків та злочинності, «нова психоактивна речовина» – це речовина – предмет зловживання, як у чистій формі, так і у вигляді препарату, яка не контролюється Єдиною конвенцією ООН про наркотичні засоби 1961 року або Конвенцією ООН про психотропні речовини 1971 року, але яка може становити «загрозу для громадського здоров'я».

Рамкове рішення Ради 2004/757/ЈНА від 25 жовтня 2004 року, що встановлює мінімальні положення щодо складових частин кримінальних діянь та покарань у сфері незаконного обігу наркотиків також дає визначення «нової психоактивної речовини», що означає речовину в чистому вигляді або в препараті, яка не охоплюється Єдиною конвенцією ООН про наркотичні засоби 1961 або Конвенцією ООН про психотропні речовини 1971 року, але може становити ризики для здоров'я або соціальні ризики, подібні до тих, що створюються речовинами, що охоплюються цими єдиними конвенціями щодо наркотиків та містить процедуру включення «нових психоактивних речовин» до визначення «наркотичного засобу» та містить окремий додаток речовин, віднесених до «нових психоактивних речовин».

У рамках системи раннього оповіщення Управління ООН з наркотиків і злочинності «нові психоактивні речовини» класифікуються на основі подібності хімічної структури (класифікація структурних груп) та фармакологічного ефекту, який вони чинять на центральну нервову систему (класифікація груп ефектів).

Основними структурними групами «нових психоактивних речовин» є аміноіндани, бензодіазепіни, аналоги фентанілу, лізергаміди, нітазени, речовини фенциклідинового типу, фенетиламіни, фенідати, фенметразини, піперазини, речовини рослинного походження, синтетичні канабіноїди, синтетичні катинони, триптаміни та інші речовини.

Більше того, Управління ООН з наркотиків та злочинності визначило класифікацію груп ефектів для обговорення синтетичних «нових психоактивних речовин» у межах шести груп на основі характеристик, пов'язаних з їхньою хімічною структурою та передбачуваними психофармакологічними ефектами: синтетичні агоністи канабіноїдних рецепторів, класичні галюциногени, стимулятори, агоністи опіоїдних рецепторів, седативні/снодійні засоби та дисоціативні засоби.

Відповідно до пункту 1 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 4 при розгляді справ про злочини, предметом яких є наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги, обладнання, призначене для виготовлення цих засобів, речовин, їх аналогів, або прекурсори (статті 305-320 Кримінального кодексу України), суди мають керуватися законами України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» та «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», Переліком наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, який затверджується та змінюється Кабінетом Міністрів України за поданням МОЗ України, а також Таблицями невеликих, великих, та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться в незаконному обігу, що затверджуються спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

Оскільки для встановлення виду, назви і властивостей наркотичного засобу, психотропної речовини, аналога такого засобу, речовини або прекурсора, їх походження, способу виготовлення чи переробки, а також належності наркотиковмісних рослин необхідні спеціальні знання, у справах даної категорії обов'язково має бути висновок експерта з цих питань.

Проєкт постанови пропонує додати до приміток Списку № 1 Особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено та Списку № 2 Особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено Таблиці І Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2000 року № 770 (далі – Перелік), цілі «похідні ряду», що дозволить автоматично встановити заходи державного контролю за речовинами, що належать до груп: похідних ряду 2-фенетиламіну, ряду катинону, ряду синтетичних канабіноїдів, ряду фентанілу, ряду триптаміну, ряду нітазену, віднесених до зазначених рядів відповідно до критеріїв, наведених у додатку до Переліку, що дозволить судовим експертам хімікам-криміналістам визначати, чи належить нова виявлена речовина до забороненого ряду, ґрунтуючись на її структурі.

Відповідно до вимог Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 року держава-учасник у разі необхідності переглядає та приймає рішення стосовно доцільності посилення заходів контролю за підконтрольними речовинами шляхом включення до Переліку їх нових видів або виключення з Переліку речовин, стосовно яких не фіксуються зловживання або використання для виробництва наркотичних засобів і психотропних речовин.

Проєкт постанови не має на меті та не передбачає встановлення нових або зміну чинних правил провадження господарської діяльності, а також не встановлює додаткових прав, обов'язків чи обмежень для суб'єктів господарювання. Запропоноване уточнення структурних формул та визначення відповідних груп речовин має виключно ідентифікаційний та класифікаційний характер і спрямоване на забезпечення однозначного визначення речовин, що належать до відповідних категорій, з метою здійснення державного контролю за їх обігом.

При цьому самі по собі зазначені структурні формули не встановлюють для суб'єктів господарювання самостійних вимог щодо здійснення господарської діяльності, не запроваджують нових дозвільних процедур, обмежень чи заборон. Правові наслідки віднесення відповідної речовини до категорії наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів визначаються законодавством, яким уже встановлено відповідний режим їх обігу.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом постанови передбачено внесення змін до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2000 року № 770.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори»;

Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними»;

постанова Кабінету Міністрів України від 06 травня 2000 року № 770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів»;

наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 2000 року № 188 «Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16 серпня 2000 року за № 512/4733.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту постанови не потребує фінансування з державного та/або місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт постанови потребує проведення громадського обговорення шляхом опублікування на офіційному вебсайті Міністерства охорони здоров'я України.

Проєкт постанови потребує погодження з Міністерством фінансів України, Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерством цифрової трансформації України, Державним бюро розслідувань, Службою безпеки України, Міністерством внутрішніх справ України, Національною поліцією України, Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Державною митною службою України, Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Державною регуляторною службою України.

Проєкт постанови не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

7. Оцінка відповідності

Проєкт постанови містить положення, що стосуються: зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Проєкт постанови не містить положень, що впливають на права та свободи, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; не містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, не створюють підстави для дискримінації.

Проєкт постанови потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проєкт постанови потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

8. Прогноз результатів

Реалізація постанови не матиме впливу на ринкове середовище, розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами. Реалізація проєкту акта матиме позитивний вплив на громадське здоров'я та стан здоров'я

населення, що сприятиме запобіганню поширення виникнення залежностей серед населення. Інформація щодо впливу на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Забезпечення дотримання вимог законодавства в частині здійснення діяльності з обігу нових психоактивних речовин.
Громадяни	Позитивний	Контроль за зменшенням обсягу не медичного вживання та незаконного розповсюдження нових психоактивних речовин на території України.

Міністр охорони здоров'я України **Віктор ЛЯШКО**

«____» _____2026 р.